

IN MEMORIAM Dr J. W. C. GOETHART.

Beelden uit lang vervlogen jaren komen ons voor de geest bij het horen of lezen van de naam GOETHART: flitsen uit de tijd, dat wij onze intrede deden in de Vereniging, waarvan toen VUYCK voorzitter, ABELEVEN secretaris-penningmeester en GOETHART conservator-herbarii was; ABELEVEN aan het eind van een leven, waarin de Vereniging een zeer grote plaats had ingenomen, GOETHART en VUYCK in de kracht hunner jaren en beziel met een heilig vuur, dat jongeren onweerstaanbaar meesleepte. Merkwaardig, zoals beide laatsten elkaar toen aanvulden, een tweemanschap, als de Vereniging er ook één gekend had bij de oprichting in DOZY en MOLKENBOER.

Jan Willem Christiaan GOETHART zag het levenslicht te Semarang op 21 Julie 1866, kwam op zeer jeugdige leeftijd naar Holland, bezocht de lagere school te Deventer, en de H.B.S. te Wageningen. Hij studeerde aan de Rijks Landbouwschool aldaar, waar hij ook de lessen van BEYERINK volgde, om zijn studie te voltooien te Göttingen, waar hij in 1890 cum laude promoveerde op een proefschrift: „Beiträge zur Kenntnis des Malvaceen-Androeceums”. Na een assistentschap bij HUGO DE VRIES en enkele jaren van werkzaamheid aan het Rijks Landbouwproefstation te Hoorn volgt hij in 1897 BOERLAGE op als conservator bij 's-Rijks-herbarium te Leiden, van welke inrichting hij in 1910 directeur werd. In datzelfde jaar volgde zijn benoeming tot lector in de systematische botanie, welke betrekkingen hij heeft waargenomen tot 1 Januari 1932.

GOETHART was net 20 jaar, toen hij op 7 Augustus 1886 lid der Vereniging werd, en uit een brief van VAN DER SANDE LACOSTE aan SURINGAR weten wij, welk een onvermoeid en enthousiast florist hij toen al was. Na zijn komst in Leiden worden de vriendschapsbanden met VUYCK nauwer aangehaald en begint een periode van vruchtbare samenwerking, vooral toen VUYCK tot voorzitter was benoemd en GOETHART de opengekomen plaats van conservator-herbarii innam. Slechts zes jaren bleef dit zo, daarna zien wij hem van 1904 tot 1906 voorzitter der Afdeling A en

vice-president der Vereniging, tot de gang van zaken hem tot terugtreden noopte en hij zich verder op de achtergrond hield.

Heeft dus zijn directe bemoeienis met de Vereniging nog geen tien jaren geduurd, zijn indirecte invloed is van veel meer betekenis geweest en heeft zulke vèr reikende gevolgen gehad, dat zij enkele woorden van dank op deze plaats volkomen wettigen.

GOETHART was een merkwaardige persoonlijkheid: hij bezat naast een geweldige hoeveelheid parate kennis in hoge mate de gave, ingewikkelde situaties in een paar ogenblikken geheel te kunnen doorgronden en de portée der zaak in enkele zinnen duidelijk te maken. Het was dan ook een genot, bij een bespreking zijn logiese uiteenzettingen aan te horen. Geen wonder, dat zulk een man plannen kon ontwerpen als niemand anders, en het is te betreuren, dat een sterk overdreven zelfcritiek hem dwong, de zaken van alle kanten te blijven bekijken, altijd maar door, en dat de vrees, dat een of andere onjuistheid zijn aandacht zou ontsnappen, hem liever tien ontdekkingen deed verzwijgen, dan één onnauwkeurigheid te publiceren. Vandaar, dat geen gering gedeelte van zijn werk verscheen, zolang een vriend naast hem stond. Een zijner eerste publikaties geschiedde tezamen met KOBUS: *De Nederlandsche Carices*; de *Plantenkaartjes* zagen het licht met medewerking van JONGMANS; veel ander werk is gedaan in samenwerking met VUYCK, en de reorganisatie van het Rijksherbarium, waaraan verbonden was het wègwerken van een ontzaglijke achterstand, en het uitdenken van talrijke kleinigheden wat betreft het nummeren der vellen, het bewaren der kollekties, het desinfekteren e.d., waaraan het Rijksherbarium zijn uitstekende naam over de gehele wereld dankt en waarvan ook onze Vereniging nu nog de vruchten plukt, zou nooit zo grondig en afdoende tot stand gekomen zijn zonder de stuwkracht van LOTSY. Maar toen LOTSY Leiden verlaten had, JONGMANS zijn bestemming had gevonden in de palaeobotanie en VUYCK in Wageningen een betrekking had aangenomen, ontbrak de stimulans tot het uit de handen geven van voltooid werk, getuige de monografie der *Vellosiaceae* en het weinige, dat gepubliceerd is over zijn schone onderzoekingen aangaande *Scrophularia*. Hij had de gehele ontwikkeling der genetica hier te lande meegemaakt en achtte het in den beginne een eis voor een systematikus, dat deze zich ook een oordeel moest kunnen vormen omtrent de genetiese samenstelling der soorten, zich niet ontveinzende, dat hij zich daarmee een taak oplegde, die meer dan de gehele mens vroeg. Deze gedachte bracht mede, dat

bij een herbarium noodzakelijkerwijze een proeftuin behoorde, en sommigen zullen zich misschien herinneren, dat de stichting van een nieuw gebouw voor het Rijksherbarium te Oegstgeest mislukt is door de grote proeftuin, welke daarbij geprojecteerd was.

Het is niet te verwonderen, dat deze in de dagelijkse omgang zo beminnelijke man, die behulpzaamheid aan vriendelijkheid paarde, doch die de begrippen „soepel” en „plooibaar” niet wilde kennen noch toepassen, langzamerhand een eenzame werd en niet meer de vroegere belangstelling voor de floristiek koesterde. Zelfs de Plantenkaartjes dreigden in vergetelheid te geraken en dat jongeren, wier liefhebberij zich in deze richting ontwikkelde, de kunst van „hokken” niet uit de literatuur behoeften te leren, is alleen te danken aan VUYCK, die volhield en onvermoeid hoklijstje na hoklijstje volstrepte. Over die Plantenkaartjes is door de secretaris van de I.V.O.N. reeds herhaalde malen geschreven, zodat wij volstaan met te zeggen, dat door de uitvinding en uitwerking daarvan GOETHART en JONGMANS recht hebben op onze blijvende dankbaarheid. Voor het werk der Vereniging heeft dat „hokken” onberekenbaar veel nut opgeleverd, want alleen daardoor kon de flora van ons land zo grondig bestudeerd worden, als tegenwoordig geschiedt; zowel floristies als sociologies. Het moet GOETHART zeer aangenaam geweest zijn, toen hij na zoveel jaren bemerkte, dat enkelen een dusdanig genoeg in dit werk gekregen hadden, dat zij het wilden voortzetten; en hij heeft dan ook, evenals JONGMANS, alle mogelijke medewerking verleend dat in 1930 de I.V.O.N. de leiding en uitgave voor zijn rekening kon nemen.

Een lelike tegenvaller was het voor GOETHART, dat het herbarium en de bibliotheek der Vereniging zijn instelling verlieten. Hij liet dat echter niet zo merken, en alleen in de eerste tijd hoorden wij hem enkele malen zeggen: „Als de heren dat wensen, moeten zij zelf de gevolgen maar dragen”. Toen evenwel na een aantal jaren de Vereniging met het verzoek tot hem kwam, het herbarium opnieuw onderdak te willen verlenen, was hij onmiddellijk weer bereid tot de meest loyale medewerking, en daardoor — wij mogen dit hier wel even aanstippen — heeft hij onze plantenverzameling, dat „erfdeel der vaderen” gered en voor ondergang behoed. Ook om deze reden heeft GOETHART recht op een plaats onder de belangrijke figuren uit de geschiedenis der Vereniging en zal zijn nagedachtenis steeds in hoge ere gehouden worden.

J. en W.